

Városatyák 100 évvel ezelőtt

A politikusok számára a nagy nyilvánosság elengedhetetlen, így volt ez a múltban is. Az Aradi Közlöny a helyhatósági választások után mindig közölte a megválasztott városi képviselők fényképeit egy pár soros ismertetővel a közéleti tevékenységükről.

1913-ban azonban– a gazdasági válságra hivatkozva– másképp örökítették meg az aradi politikai élet neves személyiségeit. A napilap december 25-én Városatyák Almanachja címmel, Jilenz Lipót karikatúráit közölte róluk egy-egy őket jellemző tréfás szöveg kíséretében. A karikatúrák szellemesek, a politikusokat bemutató jellemzések közül pedig egyik-másik akár ma is íródhatott volna valamelyik képviselőről. Az akkori városatyák többségének neve ma is ismert, így talán érdemes elolvasni az összeállítást:

Reiber Emil

A régi vallásos időkben azt mondták: ***ecclesia praecedit***. Tudniillik az egyház embereit illeti az első hely. Ma különös tekintettel a már húszezerszer említett pénzviszonyokra, más az uralkodó jelszó: ***pénz beszél***. Ennélfogva a városatyák között az első hely Reiber Emilt, az osztrák-magyar bank fiókjának főnökét illeti, a ki most lett városatyává. Amíg csak a szavazó cédulákkal volt baja, hagyján. Most azonban mindazok, akik állítólag rászavaztak, a szavazólapoknál hosszabb, nyúlánk papírokkal ostromolják, amelyeket közönségesen váltónak ne-

veznek. A bankfőnök persze védekezik, és ilyen kijelentésekkel intézi el az ostromlókat:

– Aber mein Herren, csak nem csinálhatok konkurenciát a helybeli intézményeknek, a mi kuncsaftjainknak.

Müller Károly

Látják ezt a szigorú férfiút? Ez Müller Károly. Amikor a városi közgyűlésen szónokol, és ezt mondja valamelyik városi tanácsosnak:

– Az urat én fizetem, tessék úgy tenni ahogy én. Ha nem teszi úgy, akkor a legközelebbi választásokon megbukik. (Ismerős a szöveg? Már akkor létezett a frakciófegyelem, ha nem is így nevezték!)

Bizony, ilyen szigorú bácsi ő a közgyűléseken. De az utcán, a vendéglőben, a kocsin nagyon joviális, kedves magyar úr, aki egy világért sem ülne automobilba, mert az német találmány. (...) Megígérte, hogy valószínűleg, esetleg, talán nagyobb alapítványt tesz az Újságírók Segítői Egyesületében. Előbb alszok rá egyet mondta, és azóta naponként, felváltva újságírók őrzik a lakását, hogy szépeket álmodjon nekünk.

Lócs Rezső

A sok ellenzéki hajlandósággal szemben Lócs Rezső, a tanácsi asztalnál a meg-ingathatatlan és legszeretetre méltóbb flegmát képviseli. Magát a polgármestert is gyakran előnti a vér. (Ugye ez is ismerős a mai politikában.) Lócs azonban elegáns nyugalommal paríroz a támadásokkal szemben. A mai viszonyok között sokan gondoltak arra: külügyminiszternek kellett volna lennie.

Mülek Lajos

Az egész karácsonyi lapot meg lehetne tölteni Mülek Lajossal. Egyszerűen csak közölni kellene egy év alatt elmondott beszédeit. Nincs nap Mülek Lajos nélkül, helyesebben nincs lap Mülek Lajos nélkül. Politikában, közigazgatásban, színeszetben, irodalomban, bankgyűlésen, vallási vitákban ott találjuk őt. (...) Közjegyzői irodája „kitűnően” megy. Akiket a közjegyző megóvatol, azok rendszerint ellenségeivé válnak. Müleknél nem így van, ő ezt is tapintatosan teszi. Láthatatlanul, szinte észrevétlenül óvatol. Azt írja az értesítésben: „Megjelentem

az ön lakásán és megóvatoltam 187 koronás váltóját; az óvatolás díja 7 korona 50 fillér, kérem beküldeni. Pedig meg sem jelent a lakásomon, had legyen jókedvem, had érezzem magamat boldognak. Később persze – az óvásról szóló értesítésnél– kiderül, hogy nem vagyok boldog. Az ember ilyenkor úgy érzi magát, mint az a fiatal férj, aki az esküvője után való napon tudja meg, hogy a „milliomos” após csődbe jutott.

Adler Andor

Adler Andor a kereskedő-városatyja típusa. E minőség kifejezésére beszédeit erős ceruza-gesztussal szokta kísélni, amivel gyakori könnyű testi sértéseket ejt az előtte az előtte levő padban üllők fején. A munkapártnak tagja, de a közgyűlésen a szélső ellenzékhez tartozik, aki ugyan megszavazza a tanács javaslatait, de úgy, hogy az a tanácsnak fájjon. Az ideálja, hogy Aradból valamikor hanzaváros legyen, ahol a tanács fele nagykereskedőkből, másik fele kiskereskedők-ből álljon. Mindjárt jobban állna a város háztartása.

Éles Ármin

Egész emberöltőt töltött már megfeszített munkában. Élete legszebb diadalának azt tekinti, hogy az osztrák Dréher sört sikerült neki Aradról kiszorítani. Különben Éles Ármin kiváló philológus is, aki e tekintetben a nagynevű Szarvas Gábor híve: utolsó csepp véréig küzdött és küzd is mindig a magyar nyelv tisztaságáért.

Virágh főmérnök

Tanulmányait a neuchateli egyetemen Svájcban végezte, ahol az aszfalt fakultást hallgatta. Mint a jó hazafi, még a kilencvenes évek elején áttért a magyar aszfalt tanulmányozására. Ezen a téren több maradandó művel ajándékozta meg szülővárosát. Statisztikusok állítása szerint átlag két méter hetvenhat egész és száznegyvenegy ezredrész centiméter aszfaltot fogyaszt minden nap. Korántsem oly savanyú ember, mint arc képe mutatja. Ellenkezőleg Virágh főmérnök mindig jókedvű és különösen a közgyűlésen szeret mosolyogni, amikor a kavicsolásról van szó.

Nemess Zsigmond

Nemess Zsigmond doktornak a parlamentben muszáj mameluknak lenni, az ellenzéki érzéseit hát a városházán önti ki. A legutóbbi közgyűlés óta azt tartja nincs egyenlőség a földön, különösen a városházán. A közigazgatási bizottsági tagságra ugyanannyi szavazatot kapott, mint Priegl, és a második szavazásnál mégis Prieglt választották meg. Hát ér valamit akkor az egyenlőség? (Nagy betűvel az Egyenlőséget, a felekezeti lapot, mint zsidó hitközségi elnök már jobban szereti.)

Krenner Zoltán

A párbajellenes ligának gyermekkora óta egyik legagilisabb tagja. Legnagyobb bosszúsága az, hogyha a lapok az ő személyével foglalkoznak, vagy az újságban kiírják a nevét. Politikai harcoktól mindig távol tartotta magát, de Tisza szerepléséről mindig elítélőleg nyilatkozott.

Törhetetlen híve Barabás Bélának, és Barabás legutóbbi aradi sikere is Krenner Zoltán buzgalamához fűződik.

Eles Béla

A puritanizmust képviseli a városi parlamentben. Szinte hihetetlen, hogy az a fiatal városatyja milyen túlzásba viszi az önmegtartóztatást. Életrajzírói számára feljegyezzük, hogy naponta öt órákor kell fel s rögtön munkához lát. Ellensége minden luxusnak, élvezetnek. Nem tud olyan emberrel beszélni, aki parfümözi magát. A színháznak a tájékán sem látták soha, vehemens ellensége a primadonna kultusznak. Egyike azoknak a férfiaknak, akik a közjó szempontjából küzd a mozik gombamódra való szaporodása ellen, sőt még a meglévők bezárását is követeli. Nagy feltűnést keltett annak idején „A mozik, mint az erkölcstelenség terjesztői” című szociáletikai munkája. Most már mindenki kitalálja, hogy ez a kép Eles Béla doktort örökíti meg.

Piroska István

Azt írta az újság. 2013. április